

doc. ross. de 1405: «Item asordonen --- que si algú o alguns volien fer fer files saumadals, doblenques o ternals, --- o altres qualsevol fustes, per fer lurs pròpies obres tant solament, que aquelles pusquen fer o fer fer en aquells *oscats* o ranes que's volran, ab que no [les] fassen mercaderes» (RLR xvi, 20), «--- que si de les fustes prop desus dites, feites lurs pròpies obres, lo'n sobraven, que aquells de qui seran no les pusquen vendre ni fer vendre fins qu'els dits sobreposats [=els cònsols] les haien vistes e canades dels *oscats* en què abastaran» (ib.). —⁹ Potser cal llegir «cella<s> s'oscan». —¹⁰ Notem a més *sooscar* en un doc. gascó de 1505 en el sentit de «éventer une pierre; la tirer vers un côté avec une corde pendant qu'on hisse» (St. Sever-Landes, en Millardet, *Textes*, Gloss.).

OSCIL·LAR, pres del llatí tardà *oscillare* id., derivat d'*oscillum* 'gronxador'.¹ □ 1.ª doc.: Lab. 1839; *oscillació* en Belv. 1805.

En fr. *osciller* com a mot científic, de física, significat 'moure's alternativament en dos sentits contraris', ja en 1752, i l'acc. de 'vacillar entre dues alternatives' en 1771; cast. *oscilar* en Terrero (1786-1790). Ha arribat a tenir ús extens com a mot literari avui dia: «La sardana --- / és la mòbil magnífica anella / que amb pausa i amb mida va lenta *oscillant*: / ja es decanta a la dreta i vacilla / ja volta altra volta ---», Maragall.

DERIV.: *Oscillació* [Belv. 1805], d'*oscillatio*, -onis, □ *Oscillant*. *Oscillatori* [Lab. 1839].

¹ És probable que el ll. *oscillum* 'gronxador' sigui el mateix mot que *oscillum* 'màscara que es penjava dels arbres en honor de Bacus i d'altres déus' (derivat d'os 'cara'; tanmateix, Walde-H. nega aquesta identitat).

Oscitant adj. 'que fa badallar' [DFa.], pres del llatí *oscitans*, -tis, part. pres. d'*oscitare* 'badallar', com a terme científic de medicina. Cf. ORXEGAR.

Òscul, *òsculació*, *òsculador*, *òsculatriu*, V. *vora*

OSFI-, o OSFIO-, el primer element dels compostos amb el gr. *ὄσφύς* 'llom': *osfiomieliitis*, *osfiàlgia*, *osfiitis*.

Os-i-carn, V. *os* *Osmat*, *osmazom*, *osmi*, *òsmic*, *osmologia*, V. *olor*

OSMOSI, derivat culte del gr. *ὠσμός* 'acció d'empènyer', derivat de *ὠθεῖν* 'empènyer'. □ 1.ª doc.: DFa.

DERIV.: *Osmòtic*. *Endosmosi* (format amb *ἔνδον* 'dins'); *endosmòtic*. *Exosmosi*.

CPT.: *Osmòmetre*; *osmometria*; *osmomètric*. *Endosmòmetre*.

Ossa, V. *os* *Óssa*, V. *ós* *Ossada*, *ossam*, *ossaments*, *ossat*, *ossèina*, *ossera*, *osset*, *ossi*, *ossífic*, *ossifi-*

cabla, *ossificació*, *ossificar*, *ossifrag*, *ossívor*, *ossós*, *os-sut*, V. *os*

OSTA, 'cadascuna del parell de les cordes que serveixen per a amarrar la vela a popa, el botaló a l'arbre', 'aparell d'ostes', d'origen incert, probablement derivat del ll. OBSTARE 'oposar-se', 'retenir (alguna cosa)', perquè les ostes retenen les antenes i vergues en llur posició contra l'esforç del vent. □ 1.ª doc.: Muntaner.

Mot usual entre la gent marinera de la costa catalana. EROIG-JAMADES (*Voc. de la pesca*), donen aquesta descripció de l'*osta* d'una barca de bou (=la que serveix per a pescar peix menut): «Aparell per a posar l'antena en posició horitzontal i permet a l'embarcació d'anar a la valenciana. Consta de cap llarg. Per un cap es lliga a la pena d'una antena de la barca de bou, i per l'altre es lliga al bossell» (BDC xiv, 43; veg. a més el dibuix que donen a la p. 74). En llur *Voc. de l'art de la naveg. i la pesca* defineixen *osta* com «parell de cordes que serveixen per a amarrar la vela a popa» (BDC xii, 52). JCOROMINES va registrar el mot a St. Pol i a L'Escala: «aparell que surt de cap a dalt de l'antena i serveix per a sostenir la vela per anar a popa» (1936). Se sent encara entre la gent pescadora de Peníscola segons A. AYZA ROCA, que defineix *ostes* com «conjunt de bossell i cordes utilitzades per a baixar l'antena d'una barca de vela» (*El món mariner a Peníscola*, València 1981, p. 314). Es pronuncia *òsta* amb *o* oberta. A Múrcia es diu *aosta*: «cuerdas que impide el movimiento de la vela» (G.Soriano).

Osta té el mateix sentit en els textos antics: «Com En Ramon Marquet e En Berenguer Maiol veeren que les cinquanta galees se foren partides de llur caça, aponderaren veles, e mollaren (=amollaren) de la *osta*, e faeren la via de Barcelona» (Muntaner, *Cròn.*, capítol 133, Barc., iv, 45).¹ En un doc. de 1354 de Barcelona hom parla de: «--- orçapops dobles ab ses talles; *ostes* fornides» (Bofarull, *MarinaC*, p. 78), i DAG. cita d'un inv. de 1467 «item des *ostes*» i «una vela de *ostes* de cànem». En el text val., *Somni* Joan, l'autor ens diu que l'hom vell al convit d'amor s'acosta a despit seu, i afegeix: «Hi (=i) tostemp va carrega-l'*osta* / Hi cranquejant, / Hi quant lo vent li ua manquant / Creix lo pantaix» (v. 1145), on el sentit sembla ser «hi va feixugament».

En occità antic *osta* figura en dos docs. marsellesos de 1277 i 1363, i l'it. *osta* apareix des de 1248 fins al començ del S. xvii (Terlingen, 261-62; Jal; *Diz. de Marina*); però tant en la llengua d'Oc com en italià és mot antiquat (manca en Mistral i en Rohe, *Fischerterminologie von Grau d'Agde*), si bé en aquest darrer idioma continua el derivat *ostino* (*ostin* a Saona, segons Noberasco) i en alguns llocs *oste*. El fr. ant. *oste*, *ouste*, es documenta només en textos dels Ss. xvi i xvii (Jal; manca en God.) i un cop en un doc. de Rouen de 1382: «*ostes* de proue fournies de tailles; braches d'*ostes* de proue» (*Rom.* xxxiii, 586). Del castellà *osta* n'hi ha exemples ja del segon quart del segle xv i algun exemple del S. xvii també, però en ge-